

1) *Pinyana*, llogaret del Flamicell, agre. al mun. de Viu de Llevata, damunt un afl. dr. del riu Bosia, uns 5 k. Oest de Senterada, al bell peu d'un fortíssim castell roquer, dalt d'un turó de penyes molt destacat i visible de pertot.

PRON.: *piñána*, a Sentís, (Casac., 1920); id. en els pobles del voltant, en les enqs. de 1958, entre elles la de Pinyana (xi, 188-191).

MENCIONS ANT. 1359 (CoDoACA xii, 77).

2) *Pinyana*, antic castell en ruïnes, a la dr. de l'alt 10
Gaià, te. de Querol, 20 k. a l'O. de Montagut (Solé Caralt, *la Assamblea Penedès*, 131; Iglésies-Sant., *Guies* III, i mapa). Recordo haver oït *piñána* en l'enq. de 1955 a Querol (xiv, 78-83). Aquest fortíssim castell roquer fa un paper important en l'avenç de 15
la reconquesta barcelonessa: «la reconquesta del Penedès estava más adelantada --- en 992 existía el castillo de Montagut y al poco tiempo figuraban también en escrituras los de Querol, y *Pinyana*» (MiretS., *BABL* II, 105). Recordem que *querol* signifi- 20
ca 'petit penyal'.

MENCIONS ANT. 986: *Piniana* (*Cart. St. Cugat* I, p. 147; *Cat. Car.* II, 200.3f.); 990: (id. *Cat. Car.* II, 197.13; més dades 200n.42; Mas *N.H.Bna.* IV, 132.); 996: «*ipsum castrum q. d. Piniana*» (Morera, *Tarr.* 25
Cri. I, § 3); 1012: «*castrum Pignana*» (Font Rius, *C. d. P.* § 11, p. 703); *S. XI*: CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 455); 1098: *Piniana* (*MarcaH.*, 1204); 1112: «*ipsum castrum de Pinna*» (Morera, *o. c.* I, § 9); 1120: *Pinyana* (*Cart. S. Cu.* III, 47); *S. XII*: (*Cat. Car.* II, 30
200.3f.); 1168: «in termini de *Pinana* --- *Pignana*» (MiretS., *Templ.*, p. 321, cit. junt amb Brufaganya); 1182: «*ad Piganam*» (*Cart. Poblet*, p. 179); 1182: *Piganam*, i 1184: *Piniana* (*Cart. Poblet*, 197); 1281: *Pinyana* (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 52).

3) *Pinyana*. Turó amunt el penyalós congost del riu Guart (afl. dr. de la N. Ribagorçana, prop de Tolba a la Baixa Ribagorça) oït 1956, a les enqs. de Siscar i Calladrons, xvi, 166-170). És al costat mateix del castell roquer de *Fals* (art. supra) fins al punt que po- 40
dria haver estat usat com nom alternatiu d'aquest mateix castell (xvi, 161).

MENCIONS ANT. 1129: *Pignana* citat amb Girbeta (col.le. Moreau LV, 3); 1235: «Lozàs et *Pigna<na>*» (MiretS., *BABL* VII, 179 = *el més antic text cat.*, p. 27); 45
Pignana (MiretS., *El m. a. t. c.*, p. 29).

4) *Pinyana*, estret rocós per on s'escolen les aigües del riu [N. Ribg.] (*G.G.C.*, p. 66) entre Castellonroi i Tragó de Noguera, a la Llitera, uns 20 k. dret al S. del (3); d'aquí arrenquen les aigües del 50
canal de Pinyana, del qual parla el *Nomencl. C.E.C.* s.v. Andaní, Rosselló i Torre-serona; i Font Rius (*C. d. p.* p. 812). Oït *piñána* en l'enq. de Tragó o la de Castellonroi, 1956, 1957.

MENCIONS ANT. 1094: *Pinna* citat junt amb 55
Almenar i *Algerri* (doc. Arx. Sols.); 1163: esgl. de

Pignana (Kehr, *Papsturk*, p. 377); 1413: «se consignà en la acta del Consell mun. de Lleyda, com lo castell de *Pinyana* tinga Mossén Pere Cortit, que donàs lloch a que la aygua tornàs» (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* 5
II, 37); 1555: «*Pinyana* junt amb Valldellou» (Moner, *Bi. Escr. Rbg.* 115); 1620: *Piñana* prop de Castellonroi (*Bu. Ass. Exc. Cat.* XI, 128).

5) *Pinyana*, nom que recordo de l'enq. de 1965 a la Vall de Lierp, a l'esq. de l'Èsera, entre El Ru i Seira: era una muntanya a damunt de l'engorjat (XLVI, 188-194). Deu ser el que llegà en testament la senyora d'un castell --- que en prenia nom ---: «Oracha *Peynana* --- item lexo a Santa Maria del Pueyo de Barbastro ---» (*Esp. Sagr.* LVIII, 133).

6) *Pinyana*, a La Selva, te. Amer, amb la «Font de *piñanæ*; i la «casa nova de *Pinyana*», allí a la vora (ara en diuen a Can Ruiec): també en vessants rocosos: visitat 1964 (XLIV. 81, 942,9), i nota de l'enginyer Fraga de la Mancomunitat (1920).

7) No sé si és idèntic a algun dels anteriors (admetent que s'hi hagi d'eliminar la -o en -a) o és un *Pinyana* parònim: en un doc. de 1173, on consta que el rei Anfós el Cast: «decem bestias bonas quas perdidit in cavalcada de *Piniano*» (*BABL* I, 139); però com que sembla que això sigui encara en terra de moros, potser és un parònim amb -o mossàrab; per ventura el conservat en les «Eres de *piñano*» te. Xiva de Morella (xxxvii, 158.8).

El nom es repeteix (o repetia) encara en llocs de Navarra etc. I el parònim masculí, a Llenguadoc, a Toscana, etc.:

8) a. 1058: «roca *Piniana*» vora Soslada, p. jud. Estella (Corona Baratech, *Top. Nav. en la E. Media*, p. 106).

ETIM. Sobretot pel que fa a aquests, alguns toponimistes han cregut que es podia tractar de noms del tipus romà post-antroponímic en -ANUM, -ANA: els noms de *vil·las* o *pagos* romans que es derivaven de NPP. I és l'opinió que aplica Aebischer als noms catalans, donant-la quasi per sobreentesa (*Top.*, 110-111), si bé ell només té notícia del nostre cas (2), i de l'(1) (sense conèixer dades antigues d'aquest): vindria d'uns NPP romans més o menys coneguts *Pi(n)nius* o *Apinius*. Idea que esdevé ben inversemblant en veure la repetició en una desena de casos (quasi sempre en femení), que es troben tots, i àdhuc en forma ben concipua en un engorjat, un castell roquer, o altre paratge amb enorme acumulació de penyes. Impossible sostenir que sigui circumstància fortuïta. S'imposa acceptar com ètimon un CASTRA *PINNIANA, derivat de PINNA 'penya, rocassa' amb el sentit de 'castells roquers', en algun cas en singular (CASTRUM) *PINNIANUM o (PAGUM PINNIANUM.

Del masculí tenim casos encara en altres terres veïnes: -

9) *Pignan*, poble amb mun. en el c² de Montpeller: